

صنعت پتروشیمی؛ از جهش‌های تولید تا ارزش‌های ماندگار برای آیندگان

* دولت یازدهم با هدف تداوم روند توسعه صنعت پتروشیمی همچون نخستین جهش صنعت پتروشیمی که در طول سال‌های ۷۵ تا ۸۵ صورت گرفت، توسعه این صنعت ارزش‌آفرین را در قالب جهش دوم صنعت پتروشیمی با اولویت تکمیل طرح‌های نیمه‌کاره در دستور کار قرار داد. ۶۷ طرح پتروشیمی نیمه‌کاره با ظرفیت سالانه ۵۹۰۴ میلیون تن از دولت دهم به دولت یازدهم تحویل شد که از این تعداد ۱۲ طرح دارای پیشرفتی بالای ۶۰ درصد بود. ۴۶ مجتمع پتروشیمی با ظرفیت تولید سالانه ۵۶ میلیون تن در سال ۹۲ در کشور فعال بود.

* ۴۲ طرح در قالب جهش دوم صنعت پتروشیمی در نظر گرفته شد تا با اجرای این طرح‌ها تا پایان سال ۱۴۰۰ تعداد مجتمع‌های پتروشیمی کشور به ۸۳ مجتمع و ظرفیت تولید صنعت با رشد ۷۸ درصدی نسبت به سال ۹۲ به سالانه ۱۰۰ میلیون تن، دقیقاً طبق اهداف برنامه ششم توسعه برسد و درآمد ۲۵ میلیارد دلاری را برای کشور به همراه داشته باشد. ۱۶ طرح پتروشیمی از ابتدای دولت یازدهم تا پایان سال ۹۸ به بهره‌برداری رسید؛ پتروشیمی‌های ایلام، لرستان، واحد اسیدسولفوریک ارومیه، مهاباد، فاز سوم پتروشیمی شیراز، واحد PBR/SBR تخت جمشید پارس، فاز ۲ پتروشیمی کارون، پتروشیمی تخت جمشید منطقه ویژه اقتصادی، فاز دوم کاویان، MEG مروارید، پلی‌استایرن انتخاب، کردستان، فاز سوم آمونیاک و اوره پردیس، متانول مرجان، فاز نخست نیروگاه دماوند و فاز دوم پتروشیمی تخت جمشید. بنابراین مجتمع‌های پتروشیمی کشور به ۵۶ مجتمع و ظرفیت صنعت پتروشیمی به سالانه ۶۶ میلیون تن در پایان سال ۹۸ رسید.

* اما سال طلایی صنعت پتروشیمی؛ بهره‌برداری از ۱۷ طرح پتروشیمی در صف افتتاح قرار گرفتند تا رشد ۲۵ میلیون تنی ظرفیت تولید صنعت پتروشیمی را تا پایان سال ۹۹ محقق کنند. افتتاح‌ها با بهره‌برداری از پتروشیمی میاندوآب با ظرفیت تولید سالانه ۱۴۰ هزار تن پلی‌اتیلن سنگین در پنجشنبه‌های افتتاح دولت دوازدهم آغاز شد. پتروشیمی‌های

کاوه با ظرفیت سالانه ۲.۳ میلیون تن، کیمیای پارس خاورمیانه با ظرفیت سالانه ۱.۶۵۰ میلیون تن، بوشهر با ظرفیت سالانه بیش از ۴ میلیون تن و کاتالیست لرستان با ظرفیت ۱۰۰ تن نیز یکی پس از دیگری با دستور رئیس‌جمهوری به بهره‌برداری رسیدند، به‌طوری که با افتتاح این پنج طرح، تعداد مجتمع‌های پتروشیمی کشور از ۵۶ مجتمع به ۶۰ مجتمع و ظرفیت تولید صنعت از ۶۶ میلیون تن با بیش از ۱۲ درصد رشد بالغ بر ۷۴ میلیون تن در سال افزایش یافت.

* طرح‌های الفین ایلام، اوره و آمونیاک لردگان و مسجد سلیمان، پتروپالایش کنگان، پی‌وی‌سی هگمتانه، پتروکیمیای ابن‌سینا، پنتان و هگزان اکسیر حلال، متانول سبلان و پالایش پارسین سپهر، آرتا انرژی، پلی‌پروپیلن خمین و پالایش گاز بیدبلند خلیج فارس سال استثنایی صنعت پتروشیمی را تکمیل خواهند کرد تا با بهره‌برداری از این طرح‌ها تا پایان امسال، ظرفیت صنعت پتروشیمی با ۶۲ درصد رشد نسبت به سال ۹۲ به ۹۱ میلیون تن ارتقا یابد.

* دولت دوازدهم توسعه صنعت پتروشیمی را تنها محدود به هشت سال کاری خود در نظر نگرفته است، بلکه با ریل‌گذاری توسعه در قالب جهش سوم صنعت پتروشیمی تا سال ۱۴۰۴، طرح‌های پیشران و خوراک ترکیبی، ارثی ماندگار برای آیندگان این کشور به جا خواهد گذاشت. اکثر طرح‌های جهش سوم صنعت پتروشیمی هم‌اکنون با پیشرفت مناسبی در حال اجرا هستند. اجرای ۲۸ طرح در جهش سوم به منظور افزایش ظرفیت تولید صنعت پتروشیمی ایران به بیش از ۱۳۰ میلیون تن تا پایان سال ۱۴۰۴ برنامه‌ریزی شده است که درآمد این صنعت را به ۳۷ میلیارد دلار برساند و نقش‌آفرینی بسزایی را در اقتصاد کشور خواهد داشت. به گفته بهزاد محمدی، معاون وزیر نفت در امور پتروشیمی، ایران پس از تحقق جهش سوم صنعت پتروشیمی در سال ۱۴۰۴ براساس نقشه توسعه امروز عربستان، جایگاه نخست صنعت پتروشیمی را در منطقه خواهد داشت.

* توسعه هوشمند صنعت پتروشیمی علاوه بر توسعه کمی و کیفی متناسب با تحولات جهانی به منظور دارا بودن صنعتی پایدار و تاب‌آور در برابر آسیب‌ها نیز موضوعی است که مورد توجه ویژه دولت دوازدهم است. با این هدف افزون بر طرح‌های جهش دوم و سوم صنعت پتروشیمی، اجرای طرح‌های پتروشیمی با خوراک ترکیبی و طرح‌های پیشران به‌عنوان بخشی از مسیر توسعه پایدار صنعت پتروشیمی تعریف شده است. چهار طرح خوراک ترکیبی با مجموع سرمایه‌گذاری حدود ۱۱ میلیارد دلار و مجموع ظرفیت ۱۱ میلیون تن که کلنگ عملیات اجرایی پتروشیمی ارغوان به‌عنوان نخستین طرح خوراک ترکیبی امسال به زمین زده شد.

* طرح‌های پیشران در چهار شاخه متانول، پروپیلن، اتیلن و بنزن تعریف شده‌اند. ۲۰ طرح هوشمند در بخش طرح‌های پیشران براساس دسته‌بندی محصولات وارداتی به منظور تأمین نیاز داخل در نظر گرفته شده است که اجرای این طرح‌ها رونق صنایع پایین‌دستی و افزایش اشتغالزایی را به دنبال دارد. طرح‌های پیشران با اولویت تولید پروپیلن از مسیر متانول با هدف افزایش این محصول راهبردی و همچنین مدیریت متانول مازاد در کشور اجرا خواهند شد؛ سه طرح در عسلویه با عنوان طرح پارک پروپیلن عسلویه، سه طرح در امیرآباد شمال کشور، یک طرح در منطقه انزلی و یک طرح هم در اسلام‌آباد تعریف شده است که ظرفیت تولید حدود یک میلیون تنی کنونی پروپیلن را به سالانه ۴ میلیون تن خواهند رساند.

* توسعه صنعت پتروشیمی جایگاهی ویژه در گذر از خام‌فروشی دارد، به‌طوری که در سال گذشته ۳۵ میلیون تن معادل ۸۰۰ هزار بشکه نفت‌خام در روز از صنایع نفت و گاز خوراک دریافت کرده است که مقدار خوراک این صنعت از منابع نفت و گاز کشور با افزایش طرح‌های توسعه‌ای در سال ۱۴۰۰ به ۶۲ میلیون تن معادل روزانه یک میلیون و ۴۰۰ هزار بشکه نفت‌خام و در پایان سال ۱۴۰۴ با تحقق جهش سوم صنعت پتروشیمی به ۷۴ میلیون تن معادل روزانه یک میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه نفت‌خام می‌رسد. افزون بر این هم‌اکنون بیش از ۵ میلیارد دلار خوراک به واحدهای پایین‌دست پتروشیمی اختصاص داده می‌شود.